

Majandus- ja tööstusministri käskkirja „Töötervishoidu ja -ohutust väärtustava töökeskkonna arendamine“ eelnõu seletuskiri

I Sissejuhatus

Käskkirja kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõigete 2 ja 4 alusel.

Käskkirjaga reguleeritakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027” (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi 4 „Sotsiaalsem Eesti“ erieesmärgi (d) „Edendada töötajate, ettevõtete ja ettevõtjate kohanemist muutustega ning aktiivse ja tervena vananemist ning tervislikku ja hästi kohandatud töökeskkonda, kus ohjatakse terviseriske“ meetme 21.4.3.1 „Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine“ ja sellega seotud sekkumise 21.4.3.11 „Töötervishoiu ja -ohutuse teenuste kujundamine“ toetuse andmise tingimusi ja korda.

Käskkirjaga toetatakse tegevusi, mille sihiks on töötervishoiu ja tööohutuse ning töösuhete edendamine. Töövõimekao vähendamiseks tuleb välja arendada uuenduslikud ja tõhusad töötervishoiu ja -ohutuse teenused, sealhulgas sihipärased teavitus- ja nõustamisteenused ning töötervishoidu ja -ohutust edendavad infotehnoloogilised lahendused.

Toetatavad tegevused on suunatud järgmiste eesmärkide täitmisele: tööohutuse parandamine Eesti ettevõtetes; vaimse tervise toetamine töökeskkonnas; tööõnnetuste ja kutsehaiguste ennetamine; teadlikkuse tõstmine töösuhetest ja tööohutusest; töövaidluste kiire ja kvaliteetse lahendamise tagamine; riikliku nõustamisteenuse ja järelevalve arendamine; püsiva töövõimekao ennetamine ning infotehnoloogiliste lahenduste nagu andmekogude, elektrooniliste töövahendite või andmelahendussüsteemide välja töötamine ja arendamine.

Tegevusi viiakse ellu ja kulusid tehakse ajavahemikul 01.01.2022–31.12.2029.

Meetme eelarve on 30 675 357 eurot (Euroopa Sotsiaalfond+ toetus 21 472 750 eurot ja riiklik kaasfinantseering 9 202 607 eurot). Käskkirjas sisalduvate toetuse andmise tingimuste (edaspidi *TAT*) eelarve on 23 589 586 eurot, sh Euroopa Sotsiaalfond+ toetus 16 512 710,20 eurot, millele lisandub riiklik kaasfinantseering 7 076 875,80 eurot.

ESF+ vahendite kasutamisel perioodil 2021–2027 Eestis on aluseks rakenduskava, mis on koostatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 10 nimetatud partnerluslepet arvestades ja mille on kinnitanud nii Vabariigi Valitsus kui Euroopa Komisjon. Rakenduskava viiakse ellu perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 1 lõike 1 punkti 1 alusel. *TAT* kinnitatakse majandus- ja tööstusministri käskkirjaga *ÜSS2021_2027* § 10 lõigete 2 ja 4 alusel.

Vastavalt *ÜSS2021_2027* § 10 lõikele 2 tuleb rakendusasutusel rakenduskavas ja meetmete nimekirjas märgitud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks koostada meetme rakendamiseks toetuse andmise tingimused (edaspidi *TAT*) ja lõikele 4 määrata toetatavate tegevuste elluviija.

TAT sisaldab eesmärkide ja tegevuste kirjeldust, eelarvet, toetatavate tegevuste sihtrühma, tulemusi, seost Eesti pikaajalises arengustrateegia „Eesti 2035“ (edaspidi *Eesti 2035*) sihtide ja arengukava eesmärkidega ning rakendamise tingimusi. Eesti riigi pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“¹ on seatud sihiks, et Eestis elavad arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed. Selle saavutamiseks tuleb viia inimeste teadmised, oskused ja hoiakud kooskõlla tööturu vajaduste ja majanduse struktuurimuutustega ning luua võrdseid võimalusi hariduses ja tööturul osalemiseks. Inimeste tervise parandamiseks ja nende tervena elatud eluea pikendamiseks on vaja edaspidigi kujundada inimeste hoiakuid ja käitumist tervist ja elukeskkonda hoidvamaks. TAT tegevused panustavad „Eesti 2035“ näitajasse „Tervena elada jäänud aastad“. Püsiva töövõimekao väljakujunemise¹ ennetamiseks ja töövõimekao vähendamiseks tuleb välja arendada uuenduslikud ja tõhusad töötervishoiu ja -ohutuse teenused, sealhulgas sihipärased teavitus- ja nõustamisteenused, ning töötervishoidu ja -ohutust edendavaid infotehnoloogilised lahendused. Samuti rõhutab Eesti 2035 vajadust valmistuda tulevikutööks, mille saavutamiseks tuleb muu hulgas vajaduspõhiselt ajakohastada tööõiguse ja töökeskkonna reegleid, lähtudes töövormide muutumisest².

TAT on kujundatud vastavalt heaolu arengukavale 2020–2030, rahvastiku tervise arengukavale 2020–2030, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammile 2021–2023 ning konkurentsivõime kavale „Eesti 2035“. TAT ettevalmistamisel on arvesse võetud Euroopa Komisjoni poolt Eestile antud soovitus pakkuda praktilist tuge väikestele ja mikroettevõtetele, mis aitab neil paremini täita töötervishoiu ja tööohutuse eeskirju³.

TAT-st rahastatavad tegevused on kooskõlas EL-i põhiõiguste hartas nimetatud põhiõigustega ja puuetega inimeste konventsiooni väärtustega. Samuti peavad toetatavad tegevused silmas Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtet 5 (kindel ja paindlik tööhõive), põhimõtet 8 (sotsiaaldialoog ja töötajate kaasamine) ning põhimõtet 10 (tervislik, ohutu ja hästi kohandatud töökeskkond ning isikuandmete kaitse)⁴.

Toetatavad tegevused on vastavuses liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste⁵ punktiga 7, mis sätestab järgmist: riigid peavad muu hulgas edendama paindlikke töötingimusi, nt kaugtööd; selgitama inimestele nende õigusi ja kohustusi ebatüüpiliste töölepingute ja uute töövormide osas (nt platvormitöö) ning toetama töötingimuste järelevalvet (nt koostama juhendeid või korraldama koolitusi uute töövormide teemal).

Toetatavad tegevused on kooskõlas ka Euroopa Liidu 2021–2027 töötervishoiu ja tööohutuse strateegilise raamistikuga, mis keskendub rohepöördele, digiarengule ja demograafilistele muutustele ning nende mõjuga toimetulekule töömaailmas. Samuti pannakse rõhku tööõnnetuste ja kutsehaiguste ennetamise tõhustamisele ning valmisoleku suurendamisele võimalike tulevaste tervisekriiside jaoks⁶.

Eestis registreeriti 2023. aastal 3296 tööõnnetust, mis tähendab keskmiselt 8 õnnetust päevas. Kuigi see number on 11% väiksem kui eelmisel aastal, on tööõnnetuste arv endiselt kõrge. Surmaga lõppenud tööõnnetusi oli 2023. aastal kümme, kusjuures hukkunutest üheksa olid mehed

¹ <https://valitsus.ee/media/6153/download>, lk 6 (D. Nüüdisajastame töötervishoiu tervist toetavaks ja vähendame inimeste töövõimekadu).

² <https://valitsus.ee/media/6153/download>, lk 4 (C. Valmistume tulevikutööks).

³ <https://www.sm.ee/heaolu-arengukava-2023-2030>, lk 12-15.

⁴ https://commission.europa.eu/system/files/2017-12/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_et.pdf.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022D2296&qid=1693165413575>.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0323&qid=1693659138362>.

ja üks naine. Nende õnnetuste tagajärjel kaotati kokku umbes 1 miljon töötundi ning Tervisekassa kulud ulatusid ligi 5,5 miljoni euroni.

Aastatel 2020-2024 diagnoositi Eestis kokku 95 uut kutsehaigestumist ja 245 tööst põhjustatud haigestumise juhtumit. Kutsehaigestunutest 29 olid mehed ja 66 naised ning tööst põhjustatud haigestunutest oli mehi 78 ja naisi 167. Lisaks on 2023. aastal kutsehaiguste loetellu lisatud ka psühhosotsiaalsetest ohuteguritest põhjustatud haigused, nagu posttraumaatiline stressihäire. Tööõnnetused ja kutsehaigused ei mõjuta ainult töötajaid ja nende peresid, vaid neil on ka oluline majanduslik mõju ettevõtetele ja riigile. Töölt puudumiste tõttu väheneb tootlikkus, suureneb töötajate voolavus ning ettevõtted võivad kannatada mainekahju. Samuti suurenevad tervishoiukulud, mida riik peab tööõnnetuste ja kutsehaiguste tõttu katma. Uuringud näitavad, et iga tööohutusse investeeritud euro võib tuua ettevõttele vähemalt kahekordse säästu, aidates vähendada kulusid ja tõsta töö efektiivsust. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste ennetamiseks on oluline, et tööandjad pööraksid tähelepanu nii füüsilistele kui ka psühhosotsiaalsetele ohuteguritele töökeskkonnas ning rakendaksid meetmeid riskide vähendamiseks⁷.

Ennetustegevuses muutuvad üha olulisemaks psühhosotsiaalsed ohutegurid, sealhulgas tööstress, töökiusamine ja läbipõlemine. Samal ajal on jätkuvalt märkimisväärse tervisemõjuga keemilised, bioloogilised, füüsikalised ja füsioloogilised riskitegurid, mis võivad põhjustada nii lühi- kui ka pikaajalisi tervisekahjustusi. Töösuhete kujundamisel suureneb sotsiaaldialoogi ja kollektiivlääbirääkimiste tähtsus, mis aitab töötajatel ja tööandjatel leida tasakaalustatud lahendusi töötingimuste ja tööohutuse parandamiseks. Lisaks levivad kiiresti uued töövormid, nagu kaugtöö, platvormitöö ja paindlik tööaeg, mis esitavad uusi väljakutseid nii järelevalvele kui ka riskide ennetamisele ja maandamisele ettevõtete tasandil. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste ennetamiseks on oluline, et tööandjad pööraksid senisest enam tähelepanu nii füüsilistele kui ka vaimse tervise riskidele. Jätkusuutlikkuse tagamiseks on hädavajalik erinevate valdkondade vaheline koostöö, sihitud ennetusmeetmed ning tõhus teavitustegevus, et suurendada nii tööandjate kui ka töötajate teadlikkust ja vastutustunnet tööohutuse ja töötervishoiu vallas.

Käskkirja eelnõu ja seletuskirja on välja töötanud Tööinspektsiooni ennetuse ja teabe osakonna projektijuht Kadri Kivimets-Lohu (kadri.kivimets-lohu@ti.ee), Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi MKM) strateegiaosakonna struktuurivahendite nõunik Pille Penk (pille.penk@mkm.ee) ja peaspetsialist Tiina Vinkel (tiina.vinkel@mkm.ee). Eelnõu õigusliku ekspertiisi tegi MKMi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (gerly.lootus@mkm.ee).

II Eelnõu struktuur ja sisu

Eelnõu sisaldab 16 punkti:

1. punkt „Üldsätted“;
2. punkt „Rakendusasutus, rakendusüksus, elluviija ja partner“;
3. punkt „Toetuse andmise eesmärk ja tulemused“;
4. punkt „Toetatavad tegevused“;
5. punkt „Sihtrühm“;
6. punkt „Näitajad“;
7. punkt „Tegevuste abikõlblikkuse periood“;
8. punkt „Eelarve“;
9. punkt „Kulude abikõlblikkus“;

⁷ <https://www.ti.ee/asutus-uudised-ja-kontaktid/statistika>.

- 10. punkt „Toetuse maksmise tingimused ja kord“;
- 11. punkt „Elluviija kohustused“;
- 12. punkt „Aruandlus“;
- 13. punkt „Käskkirja muutmine“;
- 14. punkt „Finantskorrektsioonid“;
- 15. punkt „Vaide esitamine“;
- 16. punkt „Rakendussäte“.

Punkt 1. Reguleerimisala

Punktis 1 määratletakse käskkirja reguleerimisala, sekkumise seosed TERE-programmiga ning sätestatakse, et antav toetus ei ole riigiabi. Samuti sätestatakse, et lisaks käskkirjas märgitule kohaldub Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrus nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“, mistõttu ei taasesitata käskkirjas nimetatud määruses sätestatud, vaid määrusele viidatakse punktis 1.3. Punktis 1.4. sätestatakse teabe ning haldusaktide esitamise ja kättetoimetamise regulatsioon. Riigiabi reguleerivad Euroopa Liidu õigusaktid ning riigisiselt on see sätestatud konkurentsiseaduse 6. peatükis. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt loetakse riigiabiks igasugust liikmesriigi või riigi ressurssidest ettevõtjale antavat toetust, mis võib kahjustada konkurentsi, andes teatud ettevõtjatele või toodetele eelise ning seeläbi mõjutades liikmesriikide vahelist kaubandust. Riigiabi määratlemisel on esmalt oluline kindlaks teha, kas abi saaja kvalifitseerub ettevõtjaks. Euroopa Kohtu praktika kohaselt loetakse ettevõtjaks iga üksust, mis tegeleb majandustegevusega, olenemata selle juriidilisest staatusest või rahastamisviisist. Peamine kriteerium on, kas üksus pakub teenuseid või kaupu turumajanduse tingimustes, sõltumata sellest, kas ta on loodud kasumi teenimise eesmärgil või mitte.

Seetõttu on oluline hinnata, kas TAT-i tegevused kuuluvad majandusliku või mittemajandusliku tegevuse alla. TAT-i raames rahastatavad tegevused ei kvalifitseeru majandustegevuseks, kuna nende elluviijateks on Tööinspektsioon ja partnerina Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (edaspidi *TEHIK*), mis täidavad avalikke ülesandeid. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 mõistes ei käsitleta avalike ülesannete täitmist majandustegevusena.

Kui elluviija ise teenuseid ei paku, kuid tellib vajalikke teenuseid eraettevõtetelt, võib kaudseks abi saajaks olla teenusepakkuja. Siiski tuleb märkida, et sellistel juhtudel toimub teenusepakkujate valik riigihankemenetluse kaudu, mis tagab turupõhise hinnakujunduse ning välistab ebaõiglase eelise andmise või saamise. Seetõttu ei kvalifitseeru sellised tehingud riigiabiks ka teenuseosutajate tasandil.

Lisaks määruse raames toetatakse tegevusi, mis ei ole suunatud ettevõtluse edendamisele vaid tööandjate ja töötajate teadlikkuse suurendamisele ehk sotsiaalpoliitiliste eesmärkide elluviimisele.

Tegevused, mille sihtrühm on tööandjad, töötajad, Tööinspektsiooni teenistujad ja laiem avalikkus, on suunatud tööohutuse ja -tervishoiu üldise teadlikkuse tõstmisele. Teavitus ja kaasamine on avatud ja võrdselt kättesaadav kõigile sihtrühma kuuluvatele osapooltele ning ei anna konkreetset konkurentsieelist ühelegi ettevõtjale. Samuti on tegevused suunatud laiale sihtrühmale, mitte konkreetsele ettevõttele.

Tegevused, mille sihtrühmaks on tööandjad, töötajad, vähenenud töövõimega isikud ja ajutise töövõimetusega isikud. Sihtrühma nõustamine on suunatud töövõime säilitamisele ja tööellu

kaasamisele ja see toetab sotsiaalpoliitilisi eesmärke, mitte konkreetsete ettevõtjate konkurentsipositsiooni. Teenused on avatud kõigile sihtrühma kuuluvatele isikutele ja ei eelista konkreetseid ettevõtteid.

Tööinspektsiooni koolitused on suunatud töökeskkonnaspetsialistidele, kes on määratud ettevõtte või asutuse töökeskkonna ohutuse ja tervishoiu eest vastutajateks. Koolituste eesmärk on tõsta nende teadmisi ja oskusi töötervishoiu ja -ohutuse valdkonnas, mis on avaliku huvi eesmärk, kuna koolitused on avatud kõikidele sihtrühma kuuluvatele isikutele sõltumata tööandjast või sektorist. Koolitused ei anna konkreetsele ettevõtjale majanduslikku eelist, vaid toetavad tööohutuse üldist taset. Koolituste korraldamine ei ole seotud valikulise kasusaajate ringiga ega turul konkureerivate teenuste pakkumisega.

Tegevused, mille sihtrühm on Tööinspektsiooni teenistujad, on avaliku sektori sisesed arendustegevused, mis ei ole suunatud turuosalistele ega mõjuta konkurentsi. Tegevused ei ole suunatud ettevõtjatele vaid Tööinspektsiooni võimekuse suurenemisele.

Infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine ja arendamine on suunatud avalike e-teenuste pakkumise parandamisele ning ei ole suunatud konkreetsetele ettevõtjatele ega anna neile konkurentsieelist. Loodavad ja arendatavad infotehnoloogilised lahendused on võrdselt kättesaadavad kõigile sihtrühma kuuluvatele isikutele ja organisatsioonidele. Samuti on loodavad ja arendatavad infotehnoloogilised lahendused osa avaliku sektori digitaristu arendamisest, mitte turupõhisest teenusepakkumisest.

Kokkuvõttes ei ole TAT-i raames toetatavad tegevused majandustegevus ning seetõttu ei käsitleta antavat toetust riigiabina.

Punkt 2. Rakendusasutus, rakendusüksus, elluviija ja partner

Punktis 2 sätestatakse meetme sekkumise eest vastutav rakendusasutus, rakendusüksus, elluviija ning viimasega tegevusi ellu viiv partner. Toetatavate tegevuste ja elluviija valikul lähtuti Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 7 sätestatud rakenduskava tegevuste üldistest valikukriteeriumidest ja -metoodikast.

ÜSS2021_2027 § 4 lõikes 3 nimetatud meetmete nimekirja kohaselt on ESF+ raames rahastatava 6. prioriteetse suuna meetme 21.4.3.1 „Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine“ rakendusasutus MKM (eelkõige strateegiaosakond) ja rakendusüksus Riigi Tugiteenuste Keskus. Tegevuse elluviijad on Tööinspektsioon ja partner Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus.

Punkt 3. Toetuse andmise eesmärk ja tulemused

Punktis 3 nimetatakse tegevuste toetamise eesmärgid ning tulemused.

TAT-i raames viiakse ellu tegevusi, mis on suunatud järgmiste eesmärkide täitmisele: tööohutuse parandamine Eesti ettevõtetes (sh pöörates tähelepanu füsioloogilistele, füüsikalistele, keemilistele, bioloogilistele ja psühhosotsiaalsetele ohuteguritele ja nendest põhjustatud tervisemõjude ennetamisele); vaimse tervise toetamine töökeskkonnas; töötervishoiuteenuse kvaliteedi parandamine; tööõnnetuste ja kutsehaiguste ennetamine; töötajate tervise edendamine töökeskkonnas; teadlikkuse tõstmine töösuhetest ja tööohutusest; töötajate kaasatuse ja

sotsiaaldialoogi toetamine; töövaidluste kiire ja kvaliteetse lahendamise tagamine; riikliku nõustamisteenuse ja järelevalve arendamine; poliitikakujundamise toetamine; püsiva töövõimekao ennetamine ning lisaks töötatakse välja või arendatakse infotehnoloogilisi lahendusi andmekogude, elektrooniliste töövahendite või andmelahendussüsteemidena.

Teavitus- ja kaasamistegevuste tulemusena on tööealised isikud ja tööandjad teadlikumad töövõime hoidmise ja parandamise võimalustest ning rakendavad neid teadmisi järjepidevalt töötingimuste edendamisel. Tehes koostööd sidusgruppidega, tööandjatega ja sotsiaalpartneritega ning teavitades avalikkust erinevate kommunikatsioonikanalite kaudu võimalustest, õigustest, kohustustest ja parimast praktikast, mis on aidanud vähenenud töövõimega inimesi tööturule tuua ja neid seal hoida, on tööandjate ja töötajate teadlikkus suurenenud ning suhtumine vähenenud töövõimega inimeste vajadustesse on muutunud toetavamaks.

Nõustamis- ja konsulteerimistegevuse tulemusel on tagatud professionaalne, kvaliteetne, kliendisõbralik ning riiklikust järelevalvest sõltumatu nõustamis- ja konsulteerimisteenus töötervishoiu, tööohutuse, töösuhete ja vaimse tervise teemadel. Nõustajatel ja konsultantidel on olemas teenuse osutamiseks vajalik kvaliteetne tehniline varustus.

Töökeskkonnaspetsialistide koolitamise tulemusel paraneb tööelus osalejate teadlik käitumine, suureneb ettevõtete võimekus hinnata töökeskkonna ohuteguritest tulenevaid riske ning ennetada töötajate terviseriski. Samuti paraneb töökeskkonnaspetsialistide vajalikkuse teadvustamine tööandjate hulgas.

Tööinspektsiooni võimekuse suurendamine teenistujate arendamise ja institutsionaalse suutlikkuse parandamise kaudu on koolitatud ja omandanud vajaliku pädevuse Tööinspektsiooni teenistujad, kes on teadlikud tööõnnetusi ja seeläbi inimeste töövõime vähenemist põhjustavatest ohuteguritest ning erinevate tegevusvaldkondade töökeskkondadest ja töövormidest.

Infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamise ja edasiarendamise tulemusel on Tööinspektsiooni ülesannete ja eesmärkide saavutamine toetatud efektiivsemal moel – ressursisäästlikult, vähendades ettevõtjate halduskoormust ning luues lihtsust ja selgust tööeluga seotud teenuste kasutamisel. Tööelu teenused toetavad tööandjaid hea töökeskkonna loomisel ning hõlbustavad Tööinspektsiooni ja tööandjate vahelist suhtlust.

Toetatavate tegevuste puhul arvestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid.

Toetatavad tegevused panustavad Eesti riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete hoidmisesse ning sihi „Eestis elavad arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed“ alasihi „Tervist hoidev inimene“ näitaja „Tervena elada jäänud aastad“ saavutamisse.

Toetuse andmisel lähtutakse riigieelarve seaduse § 20 lõike 4 alusel kinnitatud tööturuprogrammi meetme „Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine“ tegevusest „Tööelu kvaliteedi parandamine“. Tööelu kvaliteeti määravad suuresti töötaja töökeskkond ja -tingimused ning tööturu osapoolte teadlikkus töösuhetest ja ohutu töökeskkonna kujundamise võimalustest. Töötingimuste parendamiseks ja tööelu kvaliteedi tagamiseks on oluline arvestada töötajate

vajadustega, suurendada nii tööandjate kui ka töötajate teadlikkust nende õigustest ja kohustustest ning edendada tervislikke ja turvalisi töötingimusi. See aitab kaasa paremale töökeskkonnale, tõstab töörahulolu ning vähendab tööõnnetuste ja kutschaiguste riski.

TAT eesmärgid saavutatakse nimetatud toetatavate tegevuste elluviimise tulemusel, mille mõju ja ulatus on üleriigiline. Toetatavad tegevused vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 nõuetele, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), mistõttu ei kahjusta oluliselt keskkonnanäesmärke nimetatud määruse artikli 17 tähenduses.

Punkt 4. Toetatavad tegevused

Punktis 4 kirjeldatakse tegevusi TAT eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks, kus toetatavateks tegevusteks on tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töökeskkonna edendamiseks, sh teavitus- ja kaasamistegevused, nõustamis- ja konsulteerimistegevus ning koolitustegevus; Tööinspeksiooni võimekuse suurendamine teenistujate arendamise ja institutsionaalse suutlikkuse parandamise kaudu ning infotehnoloogiliste arendustegevuste välja töötamine ja elluviimine.

4.1.1. Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töökeskkonna edendamiseks

4.1.1.1. Teavitus- ja kaasamistegevused

Tööinspeksioon korraldab teavitus- ja kaasamistegevusi ning võimaluse korral üritusi eri piirkondades. Teavitus- ja kaasamisüritusteks on üritused, sh veebi vahendusel, kus tööandjad ja töötajad saavad informatsiooni töökeskkonna või töösuhete teemadel, lisaks tutvustatakse töökeskkonnastatistikat, Tööinspeksiooni ennetustegevusi ja iseteeninduskeskkonda, tööõnnetuste põhjuseid ja nende vältimise võimalusi. Tegevusi planeeritakse, töötatakse välja ja viiakse ellu koostöös huvigruppidega, et nii levitav sõnum kui elluviidavad tegevused oleksid suunatud sihtrühmale ning ligipääsetavad erivajadustega inimestele. Kõikidele tööandjatele ja töötajatele kasulikku ning ajakohast teavet levitatakse tööelu portaali, Tööinspeksiooni sotsiaalmeediakanalite, elektroonse infokirja ning teiste meedia- ja kommunikatsioonikanalite kaudu, et info jõuaks sihtrühmadeni kergesti kättesaadaval viisil. Teabematerjale antakse välja nii trükisena kui ka elektrooniliselt. Igal aastal tunnustatakse ettevõtteid hea töökeskkonna arendamise eest, selleks antakse välja hea töökeskkonna auhind. Tunnustusega soovitakse tõsta esile ettevõtteid, kus väärtustatakse töötajate tervist säästvat töökeskkonda ja ohutut töötamist.

4.1.1.2. Nõustamis- ja konsulteerimistegevus

Tööinspeksioon osutab nõustamis- ja konsulteerimisteenust sihtrühmale üle Eesti, sealhulgas infotelefoni ja e-kirjadele vastamise teel tööohutuse, töötervishoiu ja töösuhete küsimustes. Vajaduse korral koostatakse teavitusmaterjale ning osaletakse erinevatel teavitusüritustel.

4.1.1.3. Koolitustegevus

Tööinspeksioon koolitab töökeskkonnateemadega kokkupuutuvaid spetsialiste ehk ettevõttes määratud töökeskkonnaspetsialiste.

4.1.2. Tööinspeksiooni võimekuse suurendamine teenistujate arendamise ja institutsionaalse suutlikkuse parandamise kaudu

Teadmiste täiendamiseks ja kompetentsuse arendamiseks koolitatakse Tööinspektsiooni töötajaid individuaalselt ja meeskondlikult, et nad oskaksid kontrollida, nõustada ja teavitada nii tööandjaid kui töötajaid, kuidas töövõimet säilitada ja hoida ning ära hoida tööõnnetusi, tööst põhjustatud haigestumisi ja kutsehaigestumisi. Teenistujate pädevuse suurendamiseks tutvutakse teiste riikide praktikaga ning vahetatakse kogemusi (nt juhend- ja teabematerjalide väljatöötamisel või arengu- ja tegevuskavade koostamisel). Et olla kursis arengusuundadega tööohutuse ja töötervishoiu valdkonnas, on teenistujatel võimalik osaleda tööohutuse ja töötervishoiu konverentsidel ja seminaridel.

4.1.3. Infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine ja arendamine

Koostöös partneriga TEHIK töötatakse välja või arendatakse infotehnoloogilisi lahendusi andmekogude, elektrooniliste töövahendite või andmelahendussüsteemidena. Tööinspektsiooni poolt kaardistatakse, töötatakse välja, arendatakse ning levitatakse ja tutvustatakse kasutajatele ja laiemale avalikkusele nii uusi kui juba olemasolevaid infotehnoloogilisi tööelu käsitlevaid lahendusi.

Tööelu infosüsteemi (edaspidi *TEIS*) tuuakse Tööinspektsiooni ning TEHIK koostöös kokku Tööinspektsioonile, tööandjale ja töötajale suunatud Tööinspektsiooni e-teenused ning suletakse vananenud infosüsteemid, sealhulgas jätkatakse olemasolevate e-teenuste edasiarendamise ja täiendamisega ning uuendatakse ja kaasajastatakse nii TEISi kui ka tööelu portaali teenuseid, protsesse ja disaini. TEISi eesmärgipäraseks ja terviklikuks toimimiseks jätkatakse läbivalt andmelao teenuse arendusega ning tehniliste töödega. Valminud lahenduste levitamiseks ja tutvustamiseks korraldatakse meedia- ja kommunikatsioonilaseid tegevusi ning üritusi, samuti tegevuste elluviimise toetamiseks meeskonnakoolitusi, inspiratsioonipäevasid jms.

Partner TEHIK tagab vajalikud infotehnoloogilised andmelahendussüsteemide arendused, majutuse ja halduse ning vastutab, et loodavad tehnoloogilised lahendused on rakendatavad, kaasaegsed, jätkusuutlikud ja Eesti e-teenuste taristuga kokkusobivad.

Punkt 5. Sihtrühm

Punktis 5 nimetatakse tegevuste sihtrühmad.

Teavitus- ja kaasamistegevuste sihtrühmaks on tööandjad, töötajad, Tööinspektsiooni teenistujad ja laiem avalikkus.

Nõustamistegevuse sihtrühmaks on tööandjad, töötajad, tööelised vähenenud töövõimega isikud ning ajutise töövõimetusega isikud.

Koolitustegevuse sihtrühmaks on ettevõtetes ja organisatsioonides töökeskkonnateemadega kokkupuutuvad spetsialistid ehk töökeskkonnaspetsialistid.

Tööinspektsiooni võimekuse suurendamine teenistujate arendamise ja institutsionaalse suutlikkuse parandamise tegevuse sihtrühmaks on kõik Tööinspektsiooni teenistujad (ametnikud ja töötajad).

Infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine ja arendamise tegevuse sihtrühmaks on eelkõige tööandjad, töötajad ja Tööinspektsioon aga ka laiem avalikkus.

Punkt 6. Näitajad

Punktis 6 on nimetatud TAT näitajad, mis aitavad mõõta eesmärkide saavutamist nii kvantitatiivselt kui ajaliselt. Esitatud on meetmete nimekirja väljundnäitaja ning TAT spetsiifilised näitajad, mille saavutamist TAT toetab. Samuti on kirjeldatud näitajate sisu.

Meetmete nimekirja väljundnäitajaks on “Töötingimuste, töötervishoiu ja ohutuse alaste arendatud lahenduste arv” ja 2029. aasta sihttasemeks on 12 ellu viidud tegevust. Näitajaga mõõdetakse arendatud interaktiivseid lahendusi. Iga eraldiseisev arendus loetakse üheks arenduseks. Arendus loendatakse siis, kui see on kasutamiseks valmis. Näitaja saavutamist raporteeritakse jooksvalt elluviija aruannetes, kui loetav tegevus on lõpetatud ja väljund saavutatud.

TAT spetsiifilised näitajad: tegevus 4.1.1. Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töökeskkonna edendamiseks, kus näitaja sisuks on ellu viidud teavitusüritused, välja antud teavitusmaterjalid jms; tegevus 4.1.2. Tööinspeksiooni võimekuse suurendamine teenistujate arendamise ja institutsionaalse suutlikkuse parandamise kaudu, kus näitajaks on teenistujate kompetentsi suurendavate tegevuste arv ning tegevus 4.1.3. Infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine ja arendamine, kus näitaja sisuks on tehtud arenduste arv, mis ühtlasi panustab otseselt rakenduskava väljundinäitajasse.

Nii väljund- kui TAT spetsiifiliste näitajate täitmistesse panustavad punktis 4 kirjeldatud tegevused.

	Näitaja nimetus ja mõõtühik	Algtase	Vahe-sihttase (2024)	Sihttase (2029)	Selgitav teave
Rakendus-kava väljundi-näitaja	Töötingimuste, töötervishoiu ja ohutuse alaste arendatud lahenduste arv	0	5	12	Tegevuse 4.1.3. näitaja.
TAT-spetsiifilised näitajad	Tegevus 4.1.1. Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töökeskkonna edendamiseks				
	4.1.1. Tööandjaid ja töötajaid toetatavate tegevuste arv	0	19	130	Näitaja sisuks on ellu viidu teavitusüritused, välja antud teavitusmaterjalid jms. Allikaks on elluviija aruanded.
TAT-spetsiifilised näitajad	Tegevus 4.1.2. Tööinspeksiooni võimekuse suurendamine teenistujate arendamise ja institutsionaalse suutlikkuse parandamise kaudu				
	4.1.2. Teenistujate kompetentsi	0	25	170	Näitaja sisuks on läbi viidavad koolitused jms.

	suurendavate tegevuste arv				Allikaks on elluviija aruanded.
TAT-spetsiifilised näitajad	4.1.3. Infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine ja arendamine				
	4.1.3. Tehtavate arenduste arv	0	5	12	Panustab otseselt rakenduskava väljundinäitajasse. Allikaks on elluviija aruanded.

Punkt 7. Tegevuste abikõlblikkuse periood

Tegevuste abikõlblikkuse periood on 1. jaanuar 2022. a kuni 31. detsember 2029. a.

Punkt 8. Eelarve

TAT eelarve on 23 589 586 eurot, sh ESF+ toetus 70 protsenti ehk 16 512 710,20 eurot, millele lisandub riiklik kaasfinantseering 30 protsenti ehk 7 076 875,80 eurot. Tegevuste ja aastate kaupa on eelarve näidatud TAT lisa finantsplaanis TAT eelarve kulukohtade kaupa.

Punkt 9. Kulude abikõlblikkus

Abikõlblike kulude, sh abikõlbmatute kulude, kindlaksmääramisel tuleb lähtuda ühendmääruse §-des 15-17 sätestatust.

TAT-s on lubatud tegevuste elluviimisega kaasnevad personali-, transpordi- ja lähetuskulud. Abikõlblikud on tegevuste väljatöötamise, elluviimise ning tegevustest teavitamise kulud.

Abikõlblikud otsesed kulud on tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, muu hulgas:

1. väliskoolituse ja -lähetuse kulud Euroopa Liidu liikmesriikides, Norras, Liechtensteinis, Šveitsis ja Islandil. Väljaspool Euroopa Liitu tekkinud kulud võivad moodustada kuni 3% TAT eelarvest;
2. tegevuste elluviimise toetamiseks mõeldud meeskonnakoolituste, inspiratsioonipäevade, konverentside ja sarnaste ürituste kulud (sh ruumide rendikulud ning erisoodustusmaks);
3. tegevuste, k.a infotehnoloogiliste lahenduste levitamiseks ja tutvustamiseks korraldatavate meedia- ja kommunikatsioonialaste tegevuste ning ürituste kulud;
4. tegevuste elluviimisega kaasnevad personali- ja transpordikulud;
5. infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamise käigus tekkiv otseselt arendusega seotud hoolduskulu.

Vastavalt ühendmääruse § 17 punktile 8 on kaudsed kulud abikõlblikud ainult lihtsustatud hüvitamisviisidest ühtse määra alusel. Ühtse määra rakendamisel ei tule tõendada ega esitada rakendusüksusele koos maksetaotlusega kaudsete kulude kuludokumente, kulude tasumist tõendavaid dokumente ega kulu aluseks olevaid arvestusmetoodikaid. Seetõttu ei kontrollita ka kaudsete kulude aluseks olevaid kulusid paikvaatluse ega projektiauditi käigus. Samuti ei pea osalise tööajaga administreeriva personali üle pidama arvestust ega raamatupidamisarvestuses eristama ühtse määra alusel hüvitatud kaudseid kulusid.

Kaudsed kulud moodustavad 15 protsenti tegevuste otsestest personalikuludest.

Punkt 10. Toetuse maksmise tingimused ja kord

Toetuse väljamaksmine toimub ühendmääruse § 27 lõike 1 punkti 1 alusel, v.a kaudsete kulude hüvitamine. Makse aluseks olevaid dokumente võib esitada vähemalt üks kord kvartalis, kuid kõige sagedamini üks kord kuus. Kuna riigiasutused saavad kulude tasumiseks enne toetuse saamist käibevahendeid riigieelarve seaduse alusel, on nende taastamiseks vaja võimalikult kiiresti esitada rakendusüksusele makseid, et abikõlblikud kulud saaks omakorda lisada Euroopa Komisjonile esitatavasse maksetaotlusse. Kui kalendrikuus makseid ei tehta, siis null-reaga makset esitada ei tule.

Punkt 11. Elluviija kohustused

Rakendusasutuse nõudmisel on elluviija kohustatud esitama TAT eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite kaupa. Vastav nõue on vajalik sisendina riigieelarve ja tööplaani planeerimise protsessis. Elluviija on kohustatud rakendusasutusele esitama iga kuu eelarve täitmise aruande. Rakendusasutus on aruandekohustuslik tema vastutusalas olevate meetmete elluviimises ning selleks eraldatud toetuse kasutamises, mistõttu on vajalik tihedamini kui kaks korda aastas (aruannete esitamise tähtajad) seirata vahendite kasutamist ning vajaduse korral sekkuda (ala- või ülekasutamine) TAT-i elluviimisse.

Peale TAT kinnitamist tuleb rakendusüksusele esitada väljamaksete prognoos 15 tööpäeva jooksul. Igal aastal tuleb väljamaksete prognoos järgmise eelarveaasta kohta esitada eelneva aasta 10. detsembriks või kümne tööpäeva jooksul peale eelarve kinnitamist. Kui väljamaksetaotlused erinevad esitatud prognoosist 25 protsenti, tuleb elluviijal esitada järelejäänud eelarveaasta kohta uus väljamaksete prognoos.

Oluline on rõhutada, et lisaks TAT-s sätestatud kohalduvad tegevuste elluviijale kõik ühendmääruse §-des 10 ja 11 toetuse saajale sätestatud kohustused, välja arvatud § 10 lõige 1 punktis 5 sätestatud kohustused, mis reguleerivad ESF+’ist rahastatud projektis nõutud osalejate andmete kogumist vastavalt ÜSS2021_2027 § 19 lõikele 3. Muu hulgas tuleb erilist tähelepanu pöörata riigihangete seaduse järgimisele.

Punkt 12. Aruandlus

Punktis 12 sätestatakse vahearuanne ja lõpparuande esitamise kohustus ja tähtajad ning aruannetes puuduste esinemise korral nende menetlemise kord. Korrapäraselt esitatud aruanded aitavad jälgida TAT tegevuste edenemist ja tulemuste täitmist ning võimaldavad vajaduse korral juhtida tähelepanu vajakajäämistele ja teha tegevuste elluviimises õigeaegseid muudatusi. Järelaruande esitamise kohustust elluviijal ei ole.

Punkt 13. Käskkirja muutmine

Punktis 13 sätestatakse TAT muutmise kord. Muudatusvajadused peavad olema motiveeritud ja aitama kaasa TAT edukale elluviimisele. Sagedamini kui üks kord kuue kuu jooksul ei ole TAT muutmine mõistlik, arvestades muutmisprotsessi ajamahukust ja sellega kaasnevat halduskoormust. TAT-i muutmine peab põhinema põhjalikel analüüsidel ja planeerimisel, välistades sagedaste paranduste vajaduse. Samuti peavad vajalikud muudatused olema põhjendatud ning läbi kaalutud.

Punkt 14. Finantskorrektsioonid

Rakendusüksus teeb finantskorrektsiooni otsuseid vastavalt ühendmääruse §-dele 34–37.

Punkt 15. Vaide esitamine

Nimetatakse vaide lahendaja ja õiguslik alus.

Punkt 16. Rakendussäte

Tunnistatakse kehtetuks tervise- ja tööministri 6. juuli 2022. a käskkiri nr 97 „Töötervishoidu ja -ohutust väärtustava töökeskkonna arendamine“. Nimetatud käskkirjas on tehtud mitmeid muudatusi, mistõttu kehtestatakse toetuse andmise tingimused terviktekstina.

Eelnõuga muudetakse nimetatud käskkirja punkte 3.1–3.4, 5–9 ja 11 ning käskkirja täiendatakse punktidega 3.7.4 ja 4.2 (mistõttu muutub punkti 4 alapunktide numeratsioon). Muudatused seonduvad võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkusega ning ligipääsetavusega. Samuti suurendatakse toetatavate tegevuste eelarvet ja näitajaid ning pikendatakse tegevuste abikõlblikkuse perioodi.

Muudatusega toetatakse TAT-is tegevusi, mis on suunatud eesmärkide täitmisele nagu tööohutuse parandamine Eesti ettevõtetes, vaimse tervise toetamine töökeskkonnas, tööõnnetuste ja kutsehaiguste ennetamine, teadlikkuse tõstmine töösuhetest ja tööohutusest, töövaidluste kiire ja kvaliteetse lahendamise tagamine ning riikliku nõustamisteenuse ja järelevalve arendamine. Kuna Tööinspektsiooni ennetus- ja teavitustegevused viiakse suures osas ellu perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika Euroopa Sotsiaalfond+ toel, on oluline pikendada nimetatud tegevuste elluviimise, sh abikõlblikkuse perioodi kuni 31.12.2029. Muudatust toetab ka Riigikontrolli 2023. aastal läbi viidud auditi „Töövõime vähenemise ennetamine“ tulemused, mis soovivad suunata Tööinspektsiooni tegevused järelevalve asemel aktiivsele ja sihitatud ennetusele ning seda toetavale nõustamisele.

Tegevuste elluviimise perioodi pikendamisega kuni 31.12.2029 suurendatakse TAT eelarvet 3 400 000 euro võrra, mis jaguneb aastate 2028–2029 ja TAT juhtimiskulude ning tegevuste 4.1.1. „Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töökeskkonna edendamiseks“, 4.1.2. „Tööinspektsiooni võimekuse tõstmine teenistujate arendamisel ja institutsionaalse suutlikkuse parendamise kaudu“ ja 4.1.3. „Infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine ja arendamine“ vahel, sh kaudsed kulud. Muudatusega suureneb TAT eelarve seniselt 20 189 586 eurolt 23 589 586 euron, millest ESF+ toetus on 16 512 710,20 eurot, millele lisandub riiklik kaasfinantseering 7 076 875,80 eurot.

Muudatuseks vajalikud eelarvelised vahendid kaetakse meetme 21.4.3.1 siseste ümbertõstete arvelt. Tõste on võimalik, kuna pikaajalise haiguslehe alusel töötajale Eesti Töötukassa kaudu pakutavate tööturuteenuste nõudlus, sh teenusteks planeeritud vahendid on osutunud oluliselt väiksemaks kui algselt prognoositud. Pikaajalise haiguslehe alusel ehk vähemalt 60 päeva haiguslehel olijaile pakutakse tööturuteenuseid töötuse ja püsiva töövõime vähenemise ennetamiseks Vabariigi Valitsuse 29. septembri 2023. a määruse nr 90 "Tööhõiveprogramm 2024–2029" raames, mida rahastatakse osaliselt ESF+ meetmest 21.4.3.1 ning mille üle prognoositud vahendid suunatakse antud TAT tegevustesse.

Tegevuste elluviimise perioodi pikendamisega kahe aasta võrra suurendatakse TAT projektspetsiifilisi näitajaid tegevustes 4.1.1. „Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töökeskkonna edendamiseks“ ning 4.1.2. „Tööinspektsiooni võimekuse tõstmine teenistujate arendamisel ja institutsionaalse suutlikkuse parendamise kaudu“. Tegevuse 4.1.1. näitaja „Tööandjaid ja töötajaid toetatavate tegevuste arv“ sihttase suureneb 54 (senise 76 ühiku asemel 130) ning tegevuse 4.1.2. näitaja „Teenistujate kompetentsi suurendavate tegevuste arv“ 70 (senise 100 ühiku asemel 170) ellu viidava tegevuse võrra. Mõlema tegevuse TAT spetsiifilised näitajad saavutatakse senise 2027. aasta asemel aastal 2029.

III Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013.

IV Käskkirja mõjud

Eelnõuga luuakse ja viiakse ellu tegevusi, mis panustavad töötervishoiu, tööohutuse ja töösuhete edendamisele.

Sotsiaalne mõju, sh sooline võrdõiguslikkus, võrdne kohtlemine ja ligipääsetavus

Teavitustegevuste läbiviimise kaudu tõuseb nii töötajate kui tööandjate teadlikkus oma õigustest ja kohustusest, samuti ülejäänud töötervishoiu ja tööohutuse ning töösuhete küsimustega ametialaselt kokkupuutuva sihtrühma teadlikkus. Samuti aitab teavitustegevuste elluviimine mõjutada hoiakuid. Tegevused aitavad ennetada töövõime vähenemist ja tervisekao tekkimist ohutu töökeskkonna ja töötingimuste arendamise kaudu. TAT tegevused aitavad ennetada tervislikel põhjustel tööhõivest väljalangemist. Tervist hoidva töökeskkonna loomisele suunatud tegevused aitavad parandada tööohutuskultuuri ning seeläbi vähendada tööõnnetusi ja tööga seotud haigestumisi. See omakorda aitab vähendada kaasnevaid kulusid nii tööandjale (sh haigestunud töötaja asemel kulutused uute töötajate otsimisele ja koolitamisele), riigile kui ka ühiskonnale tervikuna.

Teavitus- ja koolitustegevuste planeerimisel võetakse arvesse tööturu soolist segregeeritust ja käsitletakse olulisemaid ohutegureid (sh ahistamine ja vägivald) töökeskkondades ja töösuhetes nii nendel töökohtadel, kus töötavad peamiselt mehed, kui nendel, kus töötavad peamiselt naised. Teavitus- ja koolitustegevuste elluviimisel järgitakse soolise võrdõiguslikkuse, võrdse kohtlemise ja ligipääsetavuse põhimõtteid, sh välditakse lähtumist soostereotüüpidest ja eelarvamustest. Tegevuste elluviimisel tagatakse ligipääsetavus nii füüsilises ruumis kui veebikeskkondades nelja peamise puudeliigi (nägemis-, kuulmis-, liikumis- ja intellektipüue) üleselt. Töötajatele ja tööandjatele suunatud koolitustel ja nõustamistel räägitakse ka ligipääsetavusest ning selle olulistest omadustest töökohas. Võimalusel kaasatakse tegevuste protsessi ligipääsetavuse ekspert,

kes annab nii füüsiliste kui ka digitaalsete lahenduste osas nõu, et kõik tegevused oleksid erivajadusega inimestele sobilikud.

Regionaalareng

Näitajate metoodika meetmete nimekirjas on antud TAT-i osas märgitud puutumus regionaalse arengu näitajaga „Tervena elada jäänud aastad“. Samas on TAT elluviija hinnanud, et tegevuste iseloomust tulenevalt on mõju regionaalarengusse vähene ja pigem kaudne. Lisaks on aja jooksul osaliselt sekkumised antud meetmes ümberkujundatud ning seega on meetmespetsiifilised näitajad kaetud teiste meetme sekkumistega, millel on hinnatud otsene panus regionaalarengusse.

Tulenevalt asjaolust, et TAT panustab Eesti 2035 näitajasse „Tervena elada jäänud aastad“, mille osas esinevad regionaalsed erinevused, kavandab elluviija TAT tegevused selliselt, et võimalusel saaks arvesse võtta regionaalseid aspekte. Elluviija eeldab, et tegevuste tulemusena suureneb teadlikkus töötingimustest ning tervist hoidva töökeskkonna kujundamisest kõigis piirkondades. Eraldi ühele kindlale regioonile ei keskenduta, kuid tegevusi võimalusel modifitseeritakse (või võimendatakse) võttes arvesse vastava piirkonna vajadusi või spetsiifikat. Kuna TAT sihtrühmade liikmed paiknevad üle Eesti, on tagatud ka TAT tegevusvaldkondade regioonide ülene käsitlemine (näiteks töösuhete ja töökeskkonna valdkondades tõusetuvad probleemid on regioonide ülesed). Teavitustegevuste elluviimisel jälgitakse, et kõikide piirkondade inimestel oleksid võrdsed võimalused tegevustes osalemiseks (vajadusel digilahenduste kasutamise kaudu).

Keskkond/kliima

Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava DNSH (ingl *do no significant harm* ehk ei kahjusta oluliselt) analüüs leidis, et kavaga ette nähtud sekkumistel hinnanguliselt olulist kahjulikku mõju DNSH printsiibi alusel ei ole.

TAT tegevuste elluviimisega ei kaasne otsest positiivset muutust ega ka negatiivset mõju keskkonnahoiu ja kliima eesmärgile. Ootus on, et rahastatavad tegevused ei suurendaks negatiivset keskkonnamõju, väärtustaks osapooli, kes tegelevad teadlikult säästliku keskkonnakasutusega, ning teenuste ja toodete hankimisel lähtutaks keskkonnahoidlike hangete kriteeriumitest. Keskkonnahoidlik riigihange on protsess, mille käigus ametiasutused püüavad hankida selliseid kaupu, teenuseid ja ehitustöid, mille keskkonnamõju on kogu nende olelusringi jooksul väiksem, kui sama põhiülesandega kaupadel, teenustel ja ehitustöödel, mida muul juhul hangitaks.

Andmekaitsealane mõjuhinnang

TAT raames on isikuandmete töötlemine vajalik tegevuse 4.1.1 ja 4.1.2 raames. Osalevate inimeste kohta tuleb koguda isikuandmeid, mis on vajalikud TAT tegevuste elluviimisel ning õigusaktides ettenähtud andmekorje ja TAT järelevalve teostamiseks (ÜSS2021-2027 § 19 lg 1).

Isikuandmed kogutakse tegevustes osalemise nõusoleku alusel ning tegemist on väikese riivega andmetega ainult toetatavatesse tegevustesse registreerumise korral. Kogutavateks andmeteks on osaleja nimi, asutuse/organisatsiooni nimetus, ametinimetus, vajadusel kontaktandmed ning tegevuses osalemist kinnitav (digi)allkiri.

Lisaks on tegevuste elluviijal reeglina kohustus koguda osalejate andmeid, mis on nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1057 artiklis 17 ning I ja II lisas vastavalt ÜSS2021–2027 § 19 lõikes 3 sätestatule ning ta peab need esitama RÜ-le. Kuna TAT tegevused

on suunatud teadlikkuse tõstmisele ning infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamisele, kus tegevuste elluviimisel ei ületata 32 kontaktundi, kuulub tegevus erandi alla ning osalejatelt ei ole tarvis koguda isikuandmeid suuremahuliselt ega detailselt, vaid piisab eelmises lõikes toodud andmekoosseisust.

V Käskkirja kooskõla valikukriteeriumitega

TAT-i tegevused vastavad perioodil 2021–2027 seirekomisjonis kinnitatud üldistele valikukriteeriumitele.

1. TAT kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele

TAT-i mõju on kirjeldatud seletuskirja IV peatükis ning mõju meetmete nimekirjas nimetatud näitajasse seletuskirja punktis 6.

2. TAT-i põhjendatus

TAT tegevused aitavad kaasa meetme 21.4.3.1 „Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine“ eesmärgi saavutamisele. TAT-i eesmärgi, vajalikkuse ja eesmärgi saavutamiseks tehtavate tegevuste põhjalik kirjeldus on esitatud seletuskirja I ja II peatükis.

3. Kuluefektiivsus

Eelarve planeerimisel lähtutakse varasematest kogemustest sama tüüpi kulude tegemisel ja seda korrigeeritakse vajaduse korral tarbijahinnaindeksi prognoositava muutusega. Uut tüüpi kulude planeerimisel uuritakse hindasid turult või töötatakse need ise välja.

Antud TAT tegevused sarnanevad elluviimise viiside osas struktuuritoetuste perioodi 2014–2020(2023) tegevustega, kus Tööinspeksiooni poolt viidi ellu teavitus- ja kaasamistegevusi, nõustamisi, koolitustegevusi ning arendati Tööinspeksiooni teenistujate kompetentsi ja institutsionaalset suutlikkust. Samuti viis eelneval perioodil tegevusi ellu TAT partner TEHIK, arendades ja töötades välja tööelu käsitlevaid infotehnoloogilisi lahendusi. Varasem tegevuste elluviimise ja eelarve koostamise praktika oli aluseks ka nimetatud TAT kulude planeerimisel aastateks 2022–2029, võttes arvesse tegevusmahtude suurenemist, ajas muutunud ühikuhindasid ning märkimisväärset hinnatõusu infotehnoloogiliste arendustega seotud kuluprognosides.

4. Elluviija suutlikkus projekti ellu viia

TAT tegevuste elluviijaks Tööinspeksioon, kelle partneriks infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamise ja arendamise osas on TEHIK ning mõlemad asutused tegutsevad põhimääruste kohaselt. Elluviijal on võimekus ja vajalik kompetents TAT-s planeeritud tegevuste elluviimiseks, sh varasem praktika struktuuritoetuste perioodi 2014–2020(2023) projektide elluviimisega.

5. Kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega

Kooskõla Eesti 2035 aluspõhimõtete ja sihtidega on hinnatud seletuskirja sissejuhatuses ning IV osas.

VI Käskkirja jõustumine

Käskkiri jõustub üldises korras. Tegevuste abikõlblikkuse perioodi algus on 01.01.2022, st alates nimetatud kuupäevast tekkinud abikõlblikud kulud on toetusest hüvitatavad.

VII Käskkirja kooskõlastamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile ja e-posti teel Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Ühtekuuluvuspoliitika fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskusele ning arvamuse avaldamiseks Eesti Töötukassale. Samuti edastatakse eelnõu EISi kaudu arvamuse avaldamiseks ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 rakenduskava seirekomisjonile ja Euroopa Komisjonile. Tagasiside kajastub seletuskirja lisana kooskõlastustabelis.

Seletuskirja lisad:

1. Põhiõiguste hartaga ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga arvestamise kontroll-leht;
2. Riskihindamine;
3. Kooskõlastustabel.